



Przekazanie Kompleksu w użytkowanie Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu

Rozporządzeniem nr 295 z dnia 18 kwietnia 2001 r., Iwano-Frankiwski Naczelnik Obwodowej Administracji Państwowej Mychajło Wyszywaniuk przekazuje Kompleks w użytkowanie stałe Iwano-Frankiowskiemu Zarządowi Eparchialnemu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu, którym kieruje Arcybiskup Iwano-Frankiwski i Halicki, Joasaf (nazwisko cywilne: Iwan Wasylikiw).

Uzasadnieniem decyzji jest niezadowolający stan techniczny Kompleksu w Psarach. Iwano-Frankiwski Zarząd Eparchialny Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu otrzymuje tytuł do Kompleksu z przeznaczeniem na utworzenie w nim "szkoły dyrygentów chóralnych i psalmistów".

dokument źródłowy

- rozporządzenie nr 295 Naczelnika Obwodowej Administracji Państwowej

Powstanie monasteru

W rzeczywistości powstaje prawosławny monaster żeński, a następnie męski, którego działalność nigdy się nie rozwija, między innymi ze względu na głęboką nieprzychylność greckokatolickiej ludności. Na kartce znalezionej w pałacu widnieje pieczętka z adresem żeńskiego zakonu, skąd zapewne pochodziły siostry zamieszkałe w pałacu:

dokument źródłowy

- kartka z adresem żeńskiego zakonu

Decyzja Synodu

Cztery dni przed decyzją Naczelnika Obwodowej Administracji Państwowej, posiedzenie Synodu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu 14 kwietnia 2001 r. pod przewodnictwem Patriarchy Filareta zatwierdza wniosek Arcybiskupa Joasafa o utworzenie we wsi Pryozerne (czyli w Kompleksie w Psarach) "żeńskiego Monasteru Zaśnięcia Matki Bożej" – a nie "szkoły dyrygentów chóralnych i psalmistów", jak wynikało z decyzji Naczelnika Obwodowej Administracji Państwowej.

dokument źródłowy

- decyzja Synodu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu

Przydział materiałów remontowych od Obwodowej Administracji Państwowej

W rozporządzeniu nr 295 z dnia 18 kwietnia 2001 r., Mychajło Wyszywaniuk zarządza ponadto zapewnienie pomocy Iwano-Frankiowskiemu Zarządowi Eparchialnemu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu, aby doprowadzić do restauracji Kompleksu "w celu zachowania tradycyjnego pałacowego charakteru zgodnie z ustawodawstwem ukraińskim o ochronie dziedzictwa kulturowego".

Poleca przydzielić Iwano-Frankiowskiemu Zarządowi Eparchialnemu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu, na cele remontowe:

- 80 m³ materiałów sypkich,
- 1 tonę blachy dachowej ocynkowanej,
- 30 tysięcy sztuk cegieł,
- 400 m² szkła okiennego,
- 300 m² gładzi gipsowej,
- 400 m² siatki metalowej ogrodzeniowej do wysokości 2 metrów,
- 20 ton cementu.

dokument źródłowy

- rozporządzenie nr 295 Naczelnika Obwodowej Administracji Państwowej

Dotacje od Obwodu

W latach 2004-2005 Zarząd Architektury i Budownictwa Komunalnego Obwodowej Administracji Państwowej, którym kieruje Naczelnik Mychajło Chodan, przydziela Arcybiskupowi Joasafowi 200 tysięcy hrywien na rekonstrukcję dachu i wzmacnianie fundamentów, natomiast w 2003 r. Obwodowa Administracja Państwowa przyznaje Rejonowej Administracji Państwowej w Rohatynie skromne 3 tysiące hrywien na przeprowadzenie robót remontowych w "Monasterze Zaśnięcia Matki Bożej we wsi Pryozerne".

dokument źródłowy

- odpowiedź Naczelnika Obwodowej Administracji Państwowej Mykoły Palijczuka na zapytanie radnego obwodowego Wasyla Dobrianskiego

Dotacja od Rady Ministrów na Kompleks w Psarach i Monastyr w Maniawie

Ponadto, Rada Ministrów Ukrainy postanowieniem nr 870 z 5 lipca 2004 r. przydziela kwotę 100 tysięcy hrywien na remont budynków Kompleksu i przyległego parku.

W tym samym postanowieniu Rady Ministrów (w następnej pozycji, co wyraźnie wskazuje na tego samego wnioskodawcę), przydzielono 400 tysięcy hrywien na remont Monastyru w Maniawie, także należącego do Iwano-Frankiwskiego Zarządu Eparchialnego Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu, czyli akurat tego obiektu, którego dalsze finansowanie stanie się uzasadnieniem późniejszej, sprzecznej z prawem decyzji Państwowej Służby Ochrony Dziedzictwa Kulturowego z 15 września 2005 r., zezwalającej na sprzedaż Kompleksu w Psarach przez Arcybiskupa Joasafa.



Monastyr - Skit w Maniawie

dokument źródłowy

- postanowienie Rady Ministrów Ukrainy nr 870 z 2004 r. (strona 54, pozycja w języku ukraińskim p.t. "Садиба Рея та парк")
 - cały tekst postanowienia
 - część dotycząca Kompleksu w Psarach i Monastyru w Maniawie

Razem dla Arcybiskupa Joasafa: 500 tysięcy hrywien na Psary i 400 tysięcy na Monastyr w Maniawie

Gazeta "Zahidnyj Kurier" w artykule śledczym p.t. "Aferalny skok na Pałac Reya" z 20 lutego 2008 r. szacuje łączną wartość pomocy publicznej dla Iwano-Frankiwskiego Zarządu Eparchialnego Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu w związku z Kompleksem w Psarach na kwotę 500 tysięcy hrywien:

- 200 tysięcy hrywien z Obwodowej Administracji Państwowej,
- 100 tysięcy hrywien z Rady Ministrów,
- przydziały rzeczowe o szacowanej wartości 200 tysięcy hrywien.

Pomoc wykorzystano w znikomym stopniu – w okresie rządania Iwano-Frankiwskiego Zarządu Eparchialnego Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu stan Kompleksu się nie poprawił, a nawet pogorszył.

dokument źródłowy

- artykuł "Aferalny skok na Pałac Reya" w gazecie "Zahidnyj Kurier" z 20 lutego 2008 r.

Niewykorzystanie materiałów i brak poważnych remontów

Po 2001 r., a najpóźniej w 2004 r. roku odbudowano prowizorycznie i nieprofesjonalnie fragment elewacji północnej, który zawalił się – jeśli wierzyć doniesieniom mieszkańców – kiedy klerycy z monastyru prawosławnego poszerzyli otwór drzwi z piwnicy, aby wyciągnąć z piwnicy złom (przedwojenny piec) na sprzedaż. Jednak nowy fragment ściany liczy co najwyżej kilka tysięcy cegieł. Gdzie reszta z przydzielonych 30 tysięcy cegieł?



Fotografia ściany północnej w 2000 r. po zawaleniu

Prawie wszystkie okna są wybite, tylko niektóre są zasłonięte deskami, szmatami, pleksiglasem czy kawałkami eternitu. Śnieg i deszcz obficie wpadają do wnętrza. Gładź gipsowa i cement, o ile kiedykolwiek dotarły do Psar, zostały wykorzystane na otynkowanie nielicznych pomieszczeń, w którym mnisi mieszkali do połowy 2005 r. Nie przeprowadzono natomiast żadnego remontu pozostałych pomieszczeń, które faktycznie pozostają całkowicie zaniedbane od 1992 r.

Ogrodzenie z siatki od strony drogi do wsi Beńkowce i drogi do wsi Psary powstało dopiero w 2006 r.

Większa część dachu bryły głównej budynku była już pokryta nową blachą przynajmniej cztery lata wcześniej (oprócz wieży), jak wynika ze zdjęcia zrobionego w maju 1997 r. przez Pawła Reya z Krakowa (Polska). Arcybiskup Joasaf nie powinien sobie przypisywać tej zasługi, gdyż wtedy w Psarach jeszcze nie "gospodarował".



Fotografia ściany północnej w 2005 r. po tzw. "odbudowie"

W 2001 r. Obwodowa Administracja Państwowa przydzieliła tonę blachy, ale remont dachu wieży nastąpił dopiero po trzech latach, w zimie 2004/2005, zresztą z narażeniem wnętrza wieży na zimowe opady śniegu.



Fotografia dachu w maju 1997 r.



w grudniu 2004 r.



w sierpniu 2006 r.

Wydaje się, że przydzielona w 2001 r. blacha została rozkradziona, natomiast remont w zimie 2004/2005 był działaniem przeprowadzonym "na ostatnią chwilę", kiedy trzeba było zadbać o pozory przyzwoitości przed rozpoczęciem operacji uwłaszczenia i sprzedaży Kompleksu. Według świadectwa jednego z okolicznych mieszkańców:

cytat

"Parokrotnie przywożono blachę na pokrycie dachu, lecz pokryto tylko fragmenty, a resztę skradziono. Ostatnio cerkiew wywozła jakieś materiały z Psar na inne własne budowy".

Można się domyślać, że "inne własne budowy" Cerkwi to prace przy Monastyrze w Maniawie.

Zbiórka publiczna

Wiadomo, że na remont dachu przedstawiciele Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu zbierali datki nie tylko w pieniądzu, lecz także w naturze (kawałki blachy) w sąsiedniej wsi Beńkowce, która jako jedna z nielicznych w okolicy jest w większości wyznania prawosławnego. Ponadto 20 kwietnia 2004 r. Arcybiskup Joasaf zwraca się z apelem publicznym o wsparcie finansowe dla remontu Kompleksu w Psarach:

Decyzja Arcybiskupa Joasafa: przejść na własność i sprzedać

Pozyskiwanie dotacji publicznych i zwrócenie się z apelem publicznym o datki skłaniają do przypuszczenia, że w 2004 Arcybiskup Joasaf miał trudności finansowe bądź doszedł do wniosku, że dalsza działalność w Psarach jest nieopłacalna.

Wtedy to, jak się zdaje, powstaje pomysł bezpłatnego przejścia własności Kompleksu od Państwa Ukraińskiego, aby w następnym kroku go sprzedać i w ten sposób zarobić spore pieniądze. Przypomnieć należy, że od kwietnia 2001 r. Kompleks był przekazany w użytkowanie stałe Iwano-Frankiwskiemu Zarządowi Eparchialnemu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu, natomiast nie stanowił jeszcze jego własności.

Wniosek Arcybiskupa Joasafa o przekazanie Kompleksu w Psarach na własność Eparchii

W czasie, gdy sfalszowane wybory prezydenckie przechodziły w Pomarańczową Rewolucję, Zarząd Eparchialny Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu rozpoczyna przygotowania do przejścia Kompleksu na własność, pozyskując uzgodnienia:

- Obwodowej Administracji Państwowej (17 listopada 2004 r., nr 8549/01-120/270),
- Państwowej Służby Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Ministerstwa Kultury i Sztuki Ukrainy (26 listopada 2004 r., nr 22-1897/18), oraz
- Państwowego Komitetu ds. Budownictwa i Architektury Ukrainy (20 grudnia 2004 r., nr 6/6-668),

Na tej podstawie 27 grudnia 2004 r. Arcybiskup Joasaf składa wniosek o przekazanie własności Kompleksu w Psarach.

Tymczasowy zakaz prywatyzacji zabytków

Na początku 2005 r. powszechne były próby przejmowania zabytków na własność przez różne struktury niepaństwowe. Korzystano z ówczesnego zamieszania politycznego, by omijać przepisy. Aby temu położyć kres, weszła w życie ustawa "w sprawie tymczasowego zakazu prywatyzacji zabytków dziedzictwa kulturowego" – zabraniająca prywatyzacji jakichkolwiek obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

dokument źródłowy

- ustawa "w sprawie tymczasowego zakazu prywatyzacji zabytków dziedzictwa kulturowego"

Ustawę wprowadzono z mocą obowiązującą od dnia opublikowania (23 lutego 2005 r.) do czasu przyjęcia przez Radę Najwyższą tzw. "spisu zabytków dziedzictwa kulturowego, które nie podlegają prywatyzacji", przewidzianego w art. 18 ustawy "w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego" z dnia 8 czerwca 2000 r. Spis ten został jednak przyjęty dopiero 13 kwietnia 2007 r., co oznacza, że w 2005 r. prywatyzowanie Kompleksu w Psarach było bezprawne.

dokument źródłowy

- ustawa "w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego"

Uchwała Rady Obwodu o przekazaniu Kompleksu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu na własność

Jednak wbrew zakazowi ustawowemu, zamiast pozbawić Arcybiskupa Joasafa użytkowania Kompleksu za nieprzeprowadzenie remontu i niedotrzymanie warunków rozporządzenia z 2001 r., 19 kwietnia 2005 r. Rada Obwodu przyjmuje uchwałę nr 581-16 o przekazaniu Kompleksu w Psarach Iwano-Frankiwskiemu Zarządowi Eparchialnemu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu już nie w użytkowanie, jak dotychczas, lecz na własność. Uchwałę podpisuje ówczesny Przewodniczący Rady Obwodu, Wasyl Brus, powierzając kontrolę jej wykonania Wiceprzewodniczącej Rady Obwodu, Romanii Postolianiuk.

dokument źródłowy

- uchwała Rady Obwodu z 19 kwietnia 2005 r. przekazująca własność Kompleksu Iwano-Frankiwskiemu Zarządowi Eparchialnemu Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej Kijowskiego Patriarchatu

Treść uchwały nie precyzuje przeznaczenia Kompleksu, wiadomo jednak, że w dokumentach przygotowawczych Arcybiskup Joasaf podał, że obiekt będzie użytkowany na cele cerkiewne. Przypomnijmy, że decyzja o przekazaniu w użytkowanie z dnia 18 kwietnia 2001 r. przewidywała



Apel o wsparcie wywieszony na drzwiach pałacu

utworzenie w Kompleksie "szkoły dyrygentów chóralnych i psalmistów", natomiast decyzja Synodu 14 kwietnia 2001 r. powołanie tam "żeńskiego Monasteru Zaśnięcia Matki Bożej".



Brama pałacu Potockich w Stanisławowie

Kolejne przejęcie zabytku w Obwodzie Iwano-Frankiwskim

Gazeta "Halyckyj Kurier" zwraca uwagę, że:

cytat

"wśród wybrańców narodu, którzy w tak prosty sposób przekazali księżom obiekt dziedzictwa kulturalnego rangi krajowej, byli wtedy "obrońcy sprawiedliwości", którzy do dnia dzisiejszego sprzeciwiają się w sądzie prawu społeczeństwa do władania pałacem Potockich w Iwano-Frankiwsku."

Jest to odniesienie do innej głośniejszej, spornej sprawy, związanej z przejęciem pozostałości pałacu Potockich z wielką działką parkową w ścisłym centrum Iwano-Frankiwska przez miejscowego przedsiębiorcę Oleha Bachmatiuka.

dokument źródłowy

- artykuł w gazecie "Halyckyj Kurier" z 20 października 2005 r.

Wciąż brak remontów

Punkt 3 uchwały Rady Obwodu zobowiązywał nowego właściciela do przeprowadzenia robót remontowych w 2005 r. Obowiązek ten nie został dotrzymany ani wtedy, ani kiedykolwiek później. 14 czerwca 2005 r. do Psar przyjeżdża Teresa Sułowska z domu Rey z Warszawy, urodzona w Psarach córka ostatniego właściciela Ludwika Reya, wraz z córką Martą. Stwierdziły, że nie były prowadzone jakiegokolwiek roboty remontowe.

Artykuł 21 ustawy "o ochronie dziedzictwa kulturowego" daje możliwość administracyjno-sądowego wywłaszczenia przymusowego w przypadku zaniedbania obiektu zabytkowego przez gospodarza.

dokument źródłowy

- ustawa "w sprawie ochrony dziedzictwa kulturowego"

UKRAIŃSKO-POLSKA FUNDACJA PSARY

Ulica Marwin 31 - 32410 Dobczyce koło Krakowa - Polska - telefon PL +48-602293087 - telefon UA +380-672-617601